

בס"ד

שנה"ל תשע"ב
(סמינר שנתי)
2012/2013
חלק א' סמסטר ב

השלמת אחיות לב.א. - שנה א'
מבחר
סמינר מחקר: העצמת צוות וחולים 290.1842
, ימי ב' שעות 10:15-11:45
מנחה: ד"ר נירה שלום
טלפון סלולרי : 054-4605667
דוא"ל: dr.nira.shalom@gmail.com

המושג של העצמה ביסס לעצמו אחיזה בשיח הפוליטי והחברתי בארץ ובעולם. תהליך העצמה מבטא מעבר ממצב של חוסר אוניס לשליטה, ומעמדה פסיבית לעמדה אקטיבית. בספרות העוסקת בתחום העצמה במערכת הבריאות מגדירה סוגים שונים של העצמה: העצמת חולים בודדים, העצמה של קהילות וקבוצות והעצמת צוות.

הסמינר הנוכחי הוא סמינר מחקר. במסגרת הסמינר נעסוק במחקר העצמה של חולים וצוות במערכת הבריאות. הסטודנטיות יתבקשו לבחור נושא למחקר בתחום העצמה של חולים או העצמת צוות להגדיר שאלת מחקר, לבחון ספרות עדכנית אמפירית העוסקת בתחום ולבצע מחקר. תינתן עדיפות לשימוש בשיטות מחקר איכותניות עליהן תינתן הדרכה מפורטת בסמסטר א. בסוף הסמינר יש להגיש עבודה מסכמת על המחקר שיתבצע במהלך השנה

מטרות הסמינר

- להגדיר את מושג העצמה ומקורותיו הרעיוניים, תאוריות ומחקרים בתחום
- להכיר את המושגים התאוריות והמחקרים העוסקים בהעצמת צוות מקצועי
- להכיר את המושגים והמחקרים העוסקים בהעצמת חולים
- להגדיר שאלת מחקר בתחום העצמה ולבצע מחקר.

דרכי הוראה

בסמסטר הראשון יתחלק השיעור לשני חלקים בחלק הראשון נלמד העצמת צוות והעצמת חולים. החלק השני של השיעור יוקדש להסבר על שיטות מחקר איכותניות תוך מתן דגש על תצפית, ראיון וניתוח תכנים. החלק השני יוקדש לשיטות מחקר איכותניות ולכתיבת הסמינר.

דרישות הסמינר

השתתפות סדירה בכל המפגשים הפרונטאליים ובדיונים בכיתה .
היעדרות של למעלה מ-20% של הפגישות לא תאפשר סיום הסמינר.
הצגת מאמר בכיתה (הנחיות בשיעור הראשון)
בסוף הסמסטר הראשון יש להציג את הצעת המחקר בכיתה
בסוף הסמסטר השני יש להציג את העבודה
יש להשתתף לפחות פעמיים בפגישות אישיות עם המנחה.

ציונים

השתתפות סדירה בשיעורים , השתתפות בדיונים ותרומה להצלחת הסמינר -10%
הצגת פרטים : מאמר, הצעת מחקר ומחקר סופי 20%
עבודת הסמינר : 70% מתוך הציון הכללי

הערכה של הסמינר 70% לפי הנושאים הבאים:

8%	1. מבוא: הגדרת הבעיה, המטרה וכיצד היא תושג, התרומה של העבודה
10%	2. סקירת ספרות: הגדרות, מקורות מתוך ספרי לימוד, וכתבי עת רלוונטים. להתייחס לתיאוריות ולמחקרים אמפיריים, סיכום ואינטגרציה של החומר, מודל מסכם והנחות עבודה. סה"כ 15 מקורות עדכניים מעשר השנים האחרונות. לפחות 10 מאמרים באנגלית. אפשר לצטט מקורות משנים קודמות בתנאי שהמאמר נחשב למחקר קלאסי או פורץ דרך.
8%	3. שאלות מחקר
10%	4. מתודולוגיה: השדה, שיטת המחקר ואסטרטגיית המחקר, המדגם, פירוט כלי המחקר, היבטים אתיים .
10%	5. ממצאים תיאור וניתוח
10%	6. דיון - סיכום הממצאים והתדיינות מול התאוריות והמחקרים. הצעות למחקר המשך.
8%	7. סיכום ומסקנות.
6%	8. כתיבת ביבלוגרפיה וציטוט מקורות בעבודה

פירוט התכנים בסמסטר א'

מס' תכני השיעור	מחקר איכותני	מטלות אישיות
1	הגדרת מושג העצמה המקורות רעיוניים, של המושג השורשים הפילוסופיים החברתיים. סוגים שונים של העצמה: פרטנית, קהילתית ומקצועית. העצמת עובדים והעצמת חולים. עדויות מחקריות בנושא העצמה	להבין מהו מושג העצמה לציין סוגים שונים של העצמה
2	העצמה ועוצמה: תיאוריות סוציולוגיות העוסקות בתחום העוצמה. דהאל, גבנטה, מאן.	לציין שלוש תאוריות סוציולוגיות העוסקות בהעצמה קהילתית ולבחון את השלכותיהן על מערכת הבריאות
3	התרומה של הפסיכולוגיה להבנת מושג העצמה. התאוריה של סליגמן, חוסר אונים נרכש, אופטימיות ופסימיות, תחושת שליטה.	להסביר מהו חוסר אונים נרכש וכיצד הוא בא לידי ביטוי בעבודה הסיעודית
4	העצמה פסיכולוגית (המשך) התאוריה התנהגותית קוגניטיבית של בנדורה. הגישות האקסיטציאליות.	להסביר מהי תחושה של מסוגלות עצמית וכיצד היא קשורה ליצירת מוטיבציה להעצמה של חולים וצוות
5	מודל להעצמה מקצועית של אחיות במערכת הבריאות. תהליכים ותוצאות.	מהם המימדים של תפקיד מועצם? כיצד ניתן לעצב תפקיד מועצם לאחות בבית החולים? או לאחות במרפאה. מהם המימדים של ניהול מעצם.
6	העצמה מקצועית (המשך) ניהול מעצם מודל העצמה	כתיבת המבוא: הרציונל והמטרות של המחקר
7	העצמת חולים והרפורמה במערכת הבריאות בישראל	כתיבת המבוא המשך התנסות ובקרת עמיתים
8	"החולה החדש" - חוק זכויות החולה והשלכותיו על יחסי אחות חולה. patients	כתיבת המבוא: הצגת בכיתה.
9	העצמה של חולים במצבים ספציפיים: העצמת חולים העומדים בפני השתלת מוח עצם.	סקירת ספרות: מהן המטרות? כיצד לבצע סקירת ספרות
10	העצמה קהילתית: קבוצות תמיכה ופורומים של תמיכה.	המפה היוזואלית של סקירת הספרות קריאה ביקורתית של מאמר בהעצמה.
11	העצמה, הדרכה, קידום בריאות שיתוף – מה מייחד את ההעצמה המקצועית.	סיכום סקירת ספרות שאלות המחקר
12	ידע כמשאב בהעצמה השפעת טכנולוגית המידע על העצמה מקצועית ואישית	הצגה של הצעת המחקר בכיתה
13	העצמה של חולים סולם העצמה	כתיבת מתודולוגיה
14	סיכום הסמסטר	סיכום העבודות והצגת אין 14 שיעורים

	תוכנית המחקר של כל צוות	פסיכולוגיה חיובית והעצמה	
--	-------------------------	--------------------------	--

סמסטר ב'

שיעור מספר	תכני השיעור	מחקר איכותני
1		ניתוח ממצאים במחקר איכותני
2		כתיבת ממצאים
3		כתיבת דיון
4		הצגת מאמר בכיתה
5	מפגשים אישיים להדרכה	
6	מפגשים אישיים להדרכה	
7	מפגשים אישיים להדרכה	
8	מפגשים אישיים להדרכה	
9	מפגשים אישיים להדרכה	
10		הצגת עבודות בכיתה וקבלת משוב
11		הצגת עבודות בכיתה וקבלת משוב
12		הצגת עבודות בכיתה וקבלת משוב
13		הצגת עבודות בכיתה וקבלת משוב

סיכום הסמינר

ביבלוגרפיה

קריאת חובה

- ביטמן, א. בייט-מרום, ר. להב, צ. פוך, ח. (1992). תאוריות ביהויוריסטות וקוגניטיביות. תל-אביב: הוצאת האוניברסיטה הפתוחה.
  - יחידה 3.5 תיאורית הלמידה החברתית – קוגניטיבית של בנדורה, עמודים 57-72.
  - יחידה 4.2.2.3: חופש הבחירה בתוך מסגרת נתונה: אחריות, רצון ואשמה. עמודים 130-133.
- המכון הלאומי לחקר שירותי בריאות ומדיניות בריאות (2010). דוח של צוות 1 השינוי במעמד המטפל והמטופל וביחסים שביניהם.
- המרמן, א. וניראד, י. (2002). במזל סרטן מסע לבלי שוב. תל אביב: הוצאת עם עובד.
- סדן, א. (2002). העצמה ותכנון קהילתי תיאוריה ופרקטיקה של פתרונות חברתיים ואישיים. תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד. חלק א' – פיתוח תיאוריה של העצמה עמודים: 23-111
- שחאדה, ס. (2001). פיתוח העצמה מקצועית של סטודנטים לחינוך וסטודנטים לסייעוד במהלך התנסות בעבודה הקלינית. עבודת מ.א. החוג לחינוך, חיפה: אוניברסיטת חיפה.

- שלו, ו. (2010). העידן הדיגיטלי במערכת הבריאות הישראלית – השגים ואתגרים . בתוך מערכת הבריאות בעידן הדיגיטלי כנס ים המלח ה-11 המכון הלאומי לחקר שרותי הבריאות ומדיניות הבריאות.
- תדהר, מ. ובן בסט, י. (1995). שיתוף חולים בהחלטות רפואיות קליניות. האם זה רצוי? האם זה אפשרי?. הרפואה 129 (י) 382-388.

מתוך המאמרים הבאים יש לבחור מאמר להצגה בכיתה:

Barak, A., Boniel-Nissim, M. & Suler, J. (2008). Fostering empowerment in online support groups. *Computers in Human Behavior* 24 (2008) 1867–1883

Barrie, J. (2011). Patient empowerment and choice in chronic pain management. *Nursing Standard*. 25, 31, 38-41. Date of acceptance: November 16 2010.

DeMarco, R., Roberts, S., Norris, A. & McCurry, M.K. (2008). The development of the nurse workplace scale: Self-advancing behaviors and beliefs in the professional workplace. *Journal of Professional Nursing*, 24, 296-301.

Ellefsen, B., & Hamilton, G. (2000). Empowered nurses? Nurses in Norway and the USA compared. *International Nursing Review*, 47, 106-120.

Health information on the internet: A checklist to help you judge which websites to trust, American Accreditation HealthCare Commission. February 2010, from <http://www.urac.org>

Korp, P. (2006). Health on Internet: Implication for Health Promotion. *Health Education Research*, Vol. 21, No.1, pp 78-86

Laschinger, H.K., & Sabiston, J.A. (2000). Staff nurse empowerment and workplace behaviors. *The Canadian Nurse*, 96, 18-22.

Laschinger, H.K., & Finegan, J. (2005). Using Empowerment to Build Trust and Respect in the Workplace: A Strategy for Addressing the Nursing Shortage. *Nursing Economics*, 23, 6-13.

- Macphee, M., Skelton-Green, J., Bouthillette, F. & Suryaprakash, N. (2012). An empowerment framework for nursing leadership development: supporting evidence. *Journal of Advanced Nursing* 68(1), 159–169.
- Manojlovich, M. (2007). Power and Empowerment in Nursing: Looking Backward to Inform the Future. *The Online Journal Issues Nursing*, 12. Retrieved October 16, 2008, from <http://www.medscape.com/viewarticle/553043>.
- Nygårdh A, Wikby K, Malm D, Ahlstrom, G., (2011). Empowerment in outpatient care for patients with chronic kidney disease - from the family member's perspective. *BMC Nursing* Vol. 10, pp. 21.
- Oermann M. H. et al. (2003) Evaluation of asthma websites for patient and parent education, *Journal of Pediatric Nursing*, 18(6), p(389-396).
- Powers, P. (2003). Empowerment as Treatment and the Role of Health Professionals. *Advances in Nursing Science*. 26 (3):227-237
- Perkins, D.D., & Zimmerman, M.A. (1995). Empowerment theory, research and application. *American journal of community psychology*, 23(5), 569-579.
- Rappaport, J. (1995). Empowerment meets narrative: Listening to stories and creating settings. *American journal of community psychology*, 23(5), 795-807.
- Rier .D. (2000). The Missing Voice of the Critically ill: a medical sociologists first person account. *Sociology of Health & Illness* Vol.22 No 1
- Shalom, N., (2007) . The health information specialist: a new role for channeling web information to promote patient empowerment, *Information' Communication & Ethics in Society*, Vol.5, No .2/3
- Spreitzer GM. (1995) . Psychological empowerment in the workplace: dimensions, measurement, and validation. *Acad Manage J.*;38 (5): 1442-1465

Van Uden-Kraan C.F., Drossaert C.H.C., Taal E., Seydel E.R., Van de Laar M.A.F.J.(2009).

Participation in online patient support groups endorses patients' empowerment

Patient Education and Counseling 74. 61–69

Wilma Otten, and Ton A.J.M. Rovekamp. (2010). E-health applications and services for patient empowerment: directions for best practices in the Netherlands. . *Telemedicine and e-Health*. p787. 4